

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Факультет фізичного виховання

Кафедра фізичної терапії, фізичного виховання та біології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:
Перший проректор
Набока Набока О.Г.
(ПБ)
«28» серпня 2020 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

***ЗАПОВІДНА ТА МУЗЕЙНА СПРАВА
В БІОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ Й ОСВІТІ***

підготовки здобувачів

другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(назва програми)

мова навчання українська

Слов'янськ – 2020 р.

Розробник: Курільченко І.Ю., кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології

Рецензенти:

Дичко В. В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання та біології ДВНЗ «ДДПУ».

Горобець Л.В. – кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри природничо-математичних дисциплін та інформатики ДВНЗ «ДДПУ».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри фізичної терапії,

фізичного виховання та біології _____ В.В. Дичко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення _____ І.В. Кушакова

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“28” серпня 2020 р.

протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	2-й	2-й
	Семестр	
	3-й	3-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 4 самостійної роботи здобувача – 8	14 год.	6 год.
	Практичні	
	12 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	64 год.	78 год.
	Вид контролю: залік	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Заповідна та музейна справа в біологічній науці й освіті» є вивчення основ заповідної справи, як прикладної науки спрямованої на збереження біологічного та генетичного різноманіття, рідкісних живих організмів, унікальних, або типових екосистем, біосфери в цілому та формування у майбутніх вчителів системи глибоких знань з музеєзнавства для набуття усвідомлених національно-патріотичних якостей, якостей духовно багатой особистості, як основи національної свідомості, складової культури людини, показника державотворчого мислення.

**2. Матриця результатів навчання, методів навчання,
методів контролю з навчальної дисципліни (вибіркової)
«Заповідна та музейна справа в біологічній науці й освіті»**

Результати навчання з дисципліни	Методи навчання	Методи контролю
<ul style="list-style-type: none"> • Володіння науковим світоглядом; знання основних теорій, концепцій, вчень, які формують наукову картину світу; вміння відстоювати власні наукові погляди. • Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами в галузі біології та здоров'я людини; вміння постійно збагачувати власне мовлення, застосовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній і науковій діяльності. • Здатність застосовувати softskills-навички в практичних ситуаціях. • Здатність до комплексного планування, організації та здійснення наукових і навчальних проєктів, підготовки аналітичної звітної документації та презентацій. • Узагальнює базові знання природничих та конкретних біологічних наук в обсязі, необхідному для обґрунтування загальнотеоретичних питань біології (об'єктно-предметна область, термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження, історія розвитку тощо). • Вміє спілкуватись в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, використовує бібліотеки, інформаційні бази даних, Інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації 	<p>Словесний метод (лекції традиційна, проблемна, лекція - візія, інтерактивна, пояснення, опис, інструктаж, дискусія бесіда.</p> <p>Наочні методи: демонстрування процесів об'єктивного світу, ілюстрацій, презентацій, відеоматеріалів, спостереження.</p> <p>Практичний метод - виконання вправ, проведення дослідів, (робота у групах, метод прєктів).</p> <p>В рамках самостійної роботи використовуються діагностичні та науково-дослідницькі методи навчання відповідно до типу та складності завдання.</p>	<p>Вхідний контроль (тести). Поточний контроль - <i>методи усного контролю</i>: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, колоквиум. <i>методи письмового контролю</i>: письмове тестування; підсумкова контрольна робота, реферат <i>Методи самоконтролю</i>: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.Вирішення компетентісно-орієнтованих практичних завдань; поточні та контрольні тестування. Оцінювання відбувається за рахунок - накопичувальної системи оцінювання рівня знань. Підсумковий контроль - залік</p>

Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	зокрема			усього	зокрема		
		л	пр	с.р		л	пр	с.р.
Тема 1. Форми заповідання протягом основних етапів розвитку людства. Сучасний період розвитку заповідної справи. Розвиток заповідної справи в Україні	12	2		9	12	1		10
Тема 2. Основи внутрішнього зонування території заповідників. Зона абсолютної заповідності. Зона наукових досліджень, екскурсійно-туристична зона, буферно-охоронна зона.	12	2	2	5	12	1	1	5
Тема 3. Об'єкти заповідування. Класифікація природно-заповідного фонду в залежності від походження екосистем.		2	2	5		1	1	5
Тема 4. Характеристика типів заповідних територій. Визначення поняття «біосферний заповідник» «природного заповідника», поняття «заказник», класифікація заказників.	10		4	10	8		2	10
Тема 5. Природоохоронне законодавство. Закон України "Про природно-заповідний фонд України". Концепція "Загальнодержавної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року".	12			10	12			13
Тема 6. Музеєзнавство в системі суспільних наук. Історія музейної справи зі стародавніх часів до наших днів. Поняття «музей», «музейний фонд», «колекція». Поняття «музейний фонд України». Шляхи і методи збиральної роботи.	12	2		5	11	1		5
Тема 7. Напрями роботи музеїв. Фондова робота як основний напрям роботи музеїв. Облік та зберігання музейного фонду. Експозиційна діяльність.	12	2		10	12			10

Тема 8 Музейна експозиція – сплав науки та мистецтва. Основні закони створення експозиції (закон концентрації, ізоляції, симетрії та ін.) Світло та колір в експозиції. Музейні паспорту. Поняття музейного поясу. Класифікація музейних предметів в експозиції.	12	2	2	5	14	1	1	10
Тема 9. Організація екскурсійної справи у музеях. Сутність та основні поняття екскурсійної діяльності. Класифікація екскурсій. Технологія розробки екскурсій. Технологічні основи проведення екскурсій. Класифікація екскурсій. Методика побудови та проведення екскурсій. Поняття «портфель екскурсовода». Вивчення інтересів відвідувачів.	14	2	2	5	14	1	1	10
Разом:	90	14	12	64	90	6	6	78
Усього годин	90	14	12	64	90	6	6	78

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Лекція 1. Форми заповідання протягом основних етапів розвитку людства.	2	1
2	Лекція 2. . Основи внутрішнього зонування території заповідників	2	1
3	Лекція 3. Класифікація природно-заповідного фонду в залежності від походження екосистем, статусу об'єкта.	2	1
4	Лекція 4. Музеєзнавство в системі суспільних наук. Історія музейної справи зі стародавніх часів до наших днів.	2	1
5	Лекція 5. Напрями роботи музеїв. Фондова робота як основний напрям роботи музеїв	2	
6	Лекція 6. Музейна експозиція – сплав науки та мистецтва. Основні закони створення експозиції	2	1
	Лекція 7. Організація екскурсійної справи у музеях.	2	1
	<i>Разом:</i>	14	6

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Зона наукових досліджень території заповідників, екскурсійно-туристична зона, буферно-охоронна зона.	2	1
2	Об'єкти заповідування. Класифікація природно-заповідного фонду в залежності від походження екосистем, статусу об'єкта	2	1
3	Характеристика типів заповідних територій Донецької області.	2	1
4	Розробка рекомендацій щодо регулювання відвідуваності екологічних стежок та туристичних маршрутів в межах природних комплексів і об'єктів.	2	1
5	Основні закони створення експозиції (закон концентрації, ізоляції, симетрії та ін.) Розробка технічних паспортів окремих об'єктів озеленення	2	1
6	Сутність та основні поняття екскурсійної діяльності. Класифікація екскурсій.	2	1
	<i>Разом:</i>	12	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Розвиток заповідної справи в Україні	9	10
2	Тема 2. Зона абсолютної заповідності. Зона наукових досліджень, екскурсійно-туристична зона, буферно-охоронна зона.	5	5
3	Тема 3. Класичне заповідання, як найбільш розповсюджена ідеологія заповідної справи	5	5
4	Тема 4. Визначення поняття «біосферний заповідник» «природного заповідника», поняття «заказник», класифікація заказників.	10	10
5	Тема 5. Природоохоронне законодавство Закон України "Про природно-заповідний фонд України". Закон України "Про охорону навколишнього середовища". Закон України "Про Червону книгу України". Закон України "Про тваринний світ". Закон України "Про рослинний світ". Концепція "Загальнодержавної програми розвитку заповідної справи на	10	13
6	Тема 6. Музезнавство в системі суспільних наук. Історія музейної справи зі стародавніх часів до наших днів. Поняття «музей», «музейний фонд», «колекція». Поняття «музейний фонд України».	5	5

7	Тема 7. Напрями роботи музеїв. Фондова робота як основний напрям роботи музеїв. Облік та зберігання музейного фонду.	10	10
8	Тема 8. Поняття музейного поясу. Класифікація музейних предметів в експозиції. Світло та колір в експозиції.	5	10
9	Тема 9. Поняття «портфель екскурсовода». Вивчення інтересів відвідувачів.	5	10
	<i>Разом</i>	64	78

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Реалізація основних завдань контролю й оцінювання результатів навчання здобувачів під час вивчення навчальної дисципліни «Заповідна та музейна справа в біологічній науці й освіті» досягається за рахунок цілеспрямованості, репрезентативності, об'єктивності, систематичності й комплексності у застосуванні різних видів контролю. Систематичність контролю результатів навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Екологія людини та тварин» забезпечується в його видах: поточному контролі, підсумковому контролі.

Результати навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни визначаються у балах, що виставляються згідно з критеріями оцінювання, затвердженими в ДДПУ. Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекції, практичні) та самостійної роботи.

Поточний контроль результатів навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Екологія людини та тварин» відбувається за такими формами:

Для здобувачів вищої освіти заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу. Для здобувачів заочної форми навчання питома вага балів за самостійну роботу більша, ніж за навчальні заняття.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за лекції здійснюється за такими критеріями:

– присутність здобувача на лекції, складання її конспекту та активна участь у перебігу лекції (1 бал).

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичного заняття, здійснюється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття (до 5 балів);

– під час тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття (до 10 балів);

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат (до 10 балів).

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в процесі написання поточних, проміжних контрольних робіт здійснюється за правильні відповіді на всі питання роботи (до 10 балів).

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час контрольного заходу здійснюється за правильні відповіді на питання.

Оцінювання рефератів та презентацій за визначеними темами здійснюється за відповідними критеріями (до 10 балів):

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту, має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на використану літературу та джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

У разі виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється здобувачу, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточного контролю рівня знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання (у вигляді певної кількості отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до здобувача, результати виставляються в «Журнал обліку роботи академічної групи» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Кожна навчальна дисципліна, вивчення якої закінчується складанням заліку або екзамену, оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Підсумковий контроль результатів навчання з навчальної дисципліни «Заповідна та музейна справа в біологічній науці й освіті» проводиться у формі заліку.

Здобувач вищої освіти «**Допущений**» до заліку, у разі виконання навчального плану, що передбачає обов'язкове позитивне оцінювання результатів навчання визначених робочою програмою навчальної дисципліни лекційних, практичних занять і самостійної роботи (тобто набрав від 60 до 100 балів).

Здобувач вищої освіти «**Не допущений**» до заліку, у разі невиконання навчального плану, що передбачає обов'язкове позитивне оцінювання

результатів навчання визначених робочою програмою навчальної дисципліни лекційних, практичних занять і самостійної роботи (тобто набрав від 0 до 59 балів).

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з навчальної дисципліни «Заповідна та музейна справа в біологічній науці й освіті» 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

- звільнені від складання заліку й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

- звільнені від складання заліку й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;

- допущені до складання заліку (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання заліку в період сесії. Якщо здобувач вищої освіти на заліку отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі.

У разі отримання оцінки «незараховано» здобувач має право на два перескладання: викладачу та комісії. Замість перескладання комісії здобувач може обрати повторне вивчення навчальної дисципліни.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики та курскових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0-25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

1) усні опитування на практичних заняттях – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда (оцінюється рівень розуміння здобувачем теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки домашнього завдання);

2) перевірка практичних завдань на практичних заняттях – письмове тестування; вирішення дослідницьких задач; в тому числі перевірка вміння

аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань; перевірка результатів виконання завдань для самостійної роботи.

3) залік, який містить питання.

7. Рекомендована література

Основна література:

- 1.Бондар О. І. «Зелена» економіка як підґрунтя екологізації місцевого розвитку видання: монографія / О. І. Бондар , Т. П Галушкіна., П. Я Унгурян.- Видавництво: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019.- 238 с.
- 2.Гоцуляк В.В. Музеєзнавство / В.В.Гоцуляк // Всесвітня історія і історична наука, історія України, історіографія, архівознавство,: Термвнологічний, понятійний словник-довідник: Навчальний посібник. – Черкаси : видавець ФОП Гордієнко Є.І., 2016. – 616 с.
- 3.Дьяков В.А. Національний природний парк «Святі гори» / В.А.Дьяков, О.В.Дьякова. – Вінниця: ПрАТ «Вінницька обласна друкарня», 2017. – 276 с.
- 4.Музеї України ХІХ - початку ХХ століть // 36. наук. пр. ред.: Г.А. Скрипник; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Рильського НАН України, Нац. музей історії України, Наук.-метод. від. музеєзнав., Асоц. етнологів. – К., 2016. – 236 с.
5. Пасічник М.І. Придінців'я – солов'їне і вічне. Краєзнавчі нариси. – Краматорськ: Видавництво ЦТРІ – «Друкарський дім, 2017. 196 с.
6. Смарагдова мережа Донецької області / Василюк О.В., Спінова Ю.О., Садогурська С.С. і інші, Видавництво: «Глобус», 2018. – 105 с.

Допоміжна література

- 1.Методи та засоби комп'ютерних обчислень. – Електронний навчальний посібник / Є. М. Крижановський, В.Б. Мокін, Г.В. Горячев, І.В. Варчук. – Вінниця : ВНТУ, 2016. –90 с.
- 2.Моделювання та прогнозування стану довкілля. Лабораторний практикум. – Електронний навчальний посібник / [В.Б. Мокін, А.Р.Ящолт, І.В. Варчук, Л.М.Скорина] / Під ред. В.Б. Мокіна. – Вінниця: ВНТУ, 2017. – 84 с.
- 3.Технології обробки та моделювання екологічної та економічної інформації / [В. Б. Мокін, А.В. Поплавський, А. Р. Ящолт, М. П. Боцула]. — Електронний навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2015. – 130 с.
4. Екологічний вісник – науково-популярний екологічний всеукраїнський журнал Всеукраїнської екологічної ліги (2016-2021 рр.).
- 5.Екологія плюс - науково виробничий екологічний журнал ((2016-2021 рр.).

6. Інформаційні електронні ресурси.

1. Законодавство України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> – Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища».
2. Всеукраїнська екологічна ліга [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ecoleague.net/index.php>
3. Міністерство екології та природних ресурсів України [Електрон. ресурс] : офіційний портал. – Режим доступу: <https://menr.gov.ua>
4. Науково-популярний сайт VitaMarg [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.vitamarg.com/eco>

5. Нормативно правова база у сфері екології [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.rada.kiev.ua>.

6. Greenpeace International [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.greenpeace.org>.

7. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

https://pidru4niki.com/18211001/kulturologiya/peredmov_a_muzejeznavstvo

8. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу:

<https://westudents.com.ua/knigi/247-muzejeznavstvo-rutinskiy-my.html>

9. Посилання на дистанційний курс

Вивчення навчальної дисципліни «Заповідна та музейна справа в біологічній науці й освіті» може відбуватися дистанційно або змішано на платформі Moodle ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1205>)

(<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/my/>)

Дистанційний курс розраховано на дев'ять тем. Кожна тема містить такі компоненти: лекції, практичні заняття, тестування, завдання до самостійної роботи.